

METAFİZİĞİN “DÜNYEVİ RESMİ” OLARAK: MODERN TEKNOLOJİ¹

Dr. Songül DEMİR²,
Murat VURAL³

ÖZET

Tanrı, ruh gibi tabiatüstü kavramlar birçok alanın araştırma konusu olmasına karşın felsefe tarihinde bu kavramlar genellikle metafizik düşünce kapsamında tartışılmıştır. Bilimsel düşüncenin önem kazanmasıyla birlikte somut, deney ve gözleme tâbi olan şeyler pozitif bilimlerin çalışma alanı olarak kabul edilmeye başlanmıştır. Buna karşın Heidegger, metafizik ve fizik için yapılan bu ayrıma farklı bir bakış açısı getirmektedir. Heidegger’e göre aslında bütün bir batı felsefe geleneği metafiziktir. Ona göre bu metafizik gelenek ilk defa Platon ve Aristoteles’in felsefeleri ile filizlenmeye başlamıştır. Dahası, Heidegger’e göre Descartes’in özneyi öne çıkaran projesi ile metafizik düşünce farklı bir boyut kazanmış ve modern teknoloji ile birlikte metafizik düşünce zirveye ulaşmıştır. Peki, modern teknoloji nasıl olup da metafiziğin “dünyevi resmi” olarak karşımıza çıkmaktadır? Heidegger’e göre metafizik düşünce felsefe tarihinde *Varlık* yerine varolanın sorgulanması ile gerçekleşmiştir. Burada *Varlık*, Heidegger’e göre ontolojinin ve felsefenin asli meselesi iken, varolan hep başka bir *varlık* ile açıklanmaya çalışılmış, böylece *varlığın* üstü örtülmüştür. Descartes felsefesi ile düşünen ben, özne olarak ortaya çıkmaya başlamış ve nesneyi karşısına konumlandırmıştır. Öznenin, dünyayı karşısına almasıyla beraber yeniçağda dünya, öznenin gözünde adeta bir resme dönüşmüştür. Modern teknoloji de bu özne merkezli düşünmenin bir sonucu olarak metafiziğin dünyevi resmi olmaya başlamıştır. Bu çalışmada, metafiziğe felsefe tarihinden farklı bir bakış açısı getiren Heidegger’in modern teknoloji ile birlikte metafiziğin nasıl dünyevileştiği ve bu süreçteki modern öznenin nasıl bir role sahip olduğu irdelenecektir.

Anahtar Kelimeler: Metafizik, Varlık, Teknoloji, Özne, Ontoloji.

¹ Bu makale Murat VURAL’ın “Martin Heidegger’de Sanat ve Teknik Kavramı İlişkisi Bağlamında Hakikat Kavramının Yeri” adlı tez çalışmasından üretilmiş ve 5-7 Mayıs 2018 tarihleri arasında Antalya’da düzenlenen ASEAD III. Uluslararası Sosyal Bilimler Sempozyumu’nda sunulan bildirden geliştirilmiştir.

² Yıldız Teknik Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, İnsan ve Toplum Bilimleri Bölümü, ds.demir.de@gmail.com

³ Yıldız Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Felsefe ABD Yüksek Lisans Öğrencisi, m.360koc@hotmail.com

ABSTRACT

In spite of the fact that supernatural notions like God and spirit are research subjects of many areas, these concepts have been discussed in terms of metaphysical thinking in general. Besides, with the rise of scientific thinking, concrete things and things subject to experiment and observation have been accepted as research areas of positive sciences. However, Heidegger brings a different perspective to this metaphysics and physics distinction. According to Heidegger, actually, all the history of western philosophy are metaphysics. In his opinion, this metaphysical approach was burgeoned for the first time with Plato and Aristotle thinkings. Furthermore, for Heidegger, with Descartes' project which emphasizes the subject, the metaphysical thinking reached a different dimension and then, with the modern technology, the metaphysical thinking reached its peak. Then, let me ask, how modern technology stand as "worldly picture" of metaphysics? According to Heidegger, through the history of philosophy, metaphysical thinking is carried with questioning object instead of being. Here, according to Heidegger, while Being is the main subject of ontology and philosophy, Object is always explained by another thing, therefore being is covered up. Within the philosophy of Descartes, cogito showed up as subject and put the object against himself. With subject's putting the world against himself, in modern ages, the world turns into a picture in the eyes of subject so to speak. Therefore, modern technology, which is the consequences of that subject-centered thinking, has become the worldly picture of the metaphysics. In this study, the modern technology concept of Heidegger who brings a different perspective for metaphysics which is unlike when compared with philosophy tradition, and how metaphysics became worldly are examined and within this process the role of the subject is discussed.

Keywords: Metaphysics, Being, Technology, Subject, Ontology.

GİRİŞ

Heidegger, *Varlık ve Zaman* adlı başyapıtında Platon'dan başlayan ve kendi dönemine kadar süre gelen felsefe geleneğini hesaba çekmektedir. Zira o, hayatı boyunca "varlığın anlamı nedir?" sorusu ile meşgul olmuş ve felsefi kariyerini adeta *varlık* kavramı ile şekillendirmiştir. Heidegger, *varlık* sorusunu sorarak, *varlığa* ilişkin yanlış yorumlamaların bir kenara bırakılmasını teklif etmekte ve *varlık* düşüncesinin yeniden formüle edilmesinin, *varlığın anlamının* açığa çıkarılması için atılması gereken en önemli adım olduğunu ileri sürmektedir. Ona göre felsefenin, Platon'la birlikte, *varlık* ile bağı kopmuştur. Peki, felsefenin *varlık* ile kopan bağı nasıl gerçekleşmiştir? "Geleneksel felsefe her zaman 'varolanın *varlığından*' 'varolana' doğru bir kayma yaratmayı başarmıştır farkında olmadan. Varolanın *varlığı*, yani en genel anlamda *varlık*, mutlak bir *varlık* ya da Tanrı olarak kavranmıştı hep" (Levinas 2010: 25). İşte bu kayma ile birlikte felsefe *varlıktan* en mutlak *varlık* olan Tanrının sorgulanması haline dönüşmüştür. Bu ise Heidegger'e göre felsefe değil fakat metafiziktir.

Heidegger, *Varlık ve Zaman*'da Platon'a atıfta bulunarak şu ifadeye yer vermektedir. “*Varlık* sorununun anlaşılması için birinci felsefi adım, $\mu\theta\acute{o}\nu\ \tau\iota\nu\alpha\ \delta\iota\eta\gamma\epsilon\acute{\iota}\sigma\theta\alpha\iota$ [Platon, Sofistes, 242 c.] *muthos tina diegeisthai* yapmamak, yani hikâye anlatmamaktır” (Heidegger 2011: 5). Hikâye anlatımlarından arınmış bir felsefe ile *varlığın* anlaşılabilirliğini ileri süren Heidegger, hikâyelerle kendini uyutan ve avutan sözde felsefenin *varlık* ile ilişkisinin hiçbir surette olamayacağına dikkat çekmektedir. Hatta ona göre “[...] bütün ontolojiler, evvela *varlığın* anlamını yeterli ölçüde aydınlatmadıkça ve bu aydınlatma işini temel görev olarak kavramadıkça esasen kör ve öz amacından sapmış kalırlar” (Heidegger 2011: 11). Peki, öz amacından sapmış olan ontoloji ne manaya gelmektedir? Burada *varlıktan* varolana bir kayma olması ile başlayan ontolojinin kör olma süreci, metafizik olmaklık ile devam etmektedir. Bu bağlamı ile Heidegger, Platon ve Aristoteles ile başlayan ve Kartezyen geleneğin özne merkezli metafizik *varlık* anlayışı yerine ontoloji temelli bir sahici felsefe kurmayı amaçlamaktadır.

1. FELSEFE YERİNE METAFİZİK OLARAK; ONTO-TEOLOJİ

“*Felsefe dediğimiz şey metafiziğin harekete getirilmesinden başka birşey değildir*” (Heidegger 2003: 55). Heidegger, *Metafizik Nedir?* çalışmasında, felsefenin, metafiziğin harekete geçirilmesi olduğunu söylerken aynı zamanda kendisine kadar gelen bütün bir batı felsefe geleneğini eleştirmektedir. Etimolojik olarak incelendiğinde metafizik, Yunanca’da öte ve sonra anlamlarına gelen “meta” sözcüğü ile doğa ve tabiat anlamına gelen “*phusika*” sözcüklerinin birleşmesi sonucu doğmuştur. Yani metafizik, doğa ve tabiatı aşan, tabiatın dışında kalan anlamına gelmektedir. Bu bağlamı ile Heidegger’e göre “Metafizik, var olanı olduğu gibi ve evrenselliği içinde, müdrikeye tekrar kazandırmak için var olanın ötesini araştırmak demektir” (Heidegger 2003: 51).

Heidegger, felsefenin *varlık* ile münasebetinin kopmasıyla birlikte *varlık* yerine varolanın sorgulanmasının başlaması ile felsefenin de metafiziğe bulaşma sürecinin başladığını ileri sürmektedir. Heidegger, *varlığın* önemine dair şu çarpıcı ifadeyi ileri sürmekte ve *varlık* hakkında Platon sonrası düşüncüyü eleştirmektedir. “Platon ile Aristoteles’in araştırmalarına can katan bu soru olmuştur. Ama onlardan sonra *varlık* sorusu, *sahici bir araştırmanın tematik sorusu* olmak anlamında sessizliğe bürünmüştür” (Heidegger 2012: 1). Burada Platon ve Aristoteles’in çıkış noktasının da aslında *varlık* sorusu olduğuna dikkat çeken Heidegger, daha sonra *varlığın* Platon ve Aristoteles çalışmaları ile sessizliğe büründüğünü söylerken aslında bu sessiz olma *varlık* sorusunun varolan ile yer değiştirmesi sonucu olduğunu ima etmekte ve böylelikle de *varlığın* unutulmaya başladığını ileri sürmektedir.

Sessizliğe bürünen *varlık*, kendisini metafiziğin serin sularına varolan olarak bırakmasıyla, felsefe kendi meselesine yabancılaşmaya başlamıştır. Felsefe tarihinde *varlıktan* varolana doğru bir kayma sonucu metafizik düşüncenin başladığını ileri süren Heidegger, Platon ve Aristoteles’in *varlık* sorusu ile metafizik ilişkisini şu ifadeler ile açıklamaktadır:

En yüce ve ilk sebep Eflatun ve dolayısıyla Aristo tarafından Tanrı (THEON) olarak isimlendirilir. *Varlığın* İDEA olarak yorumlanmasıyla, *varlıkların Varlığı* üzerine düşünme, metafiziktir ve metafizik de teolojiktir. Burada teoloji, *varlıkların* “sebebi”nin Tanrı, olarak yorumlanması ve *Varlığın* bu sebepte konumlanması anlamına gelir. (Williams 2002: 5)

Varlıkların varlığı üstüne düşünölmeye başlanması ile birlikte en yüce *varlık* fikri ortaya çıkmış ve bunu Platon ve Aristoteles hatta ondan sonra gelen düşünürler bile Tanrı kavramı ile en yüce *varlık* fikrini temellendirmeye çalışmıştır. Zira Tanrı kavramı tanımı gereği en yüce olanı imlerken aslında bu en yüce *varlık* fikri ile felsefenin asli alanından ve ontolojiden çıkılmaya da başlanmıştır. Diğer bir ifade ile Heidegger’e göre ontolojinin en temel sorusu olan *varlık* sorusuna ‘sözde’ felsefe tarihi içinde verilen İdea, Tanrı gibi yanıtlar onu felsefe olmaktan çıkarmış ve metafiziğe dönüştürmüştür. Bu gelenek etrafınca sorgulanan *varlık* sorusu Heidegger’e göre ontolojiden ziyade Onto-Teoloji olarak tanımlanmalıdır. Yani Platon ile birlikte ontolojinin asli meselesi olan *varlık* sorusuna verilen cevaplar ontolojik olmaktan çok metafizik yani teoloji ile ilgili karşılanmaya başlanmıştır. Felsefe tarihinde *varlığın* metafizik kavramlarla nasıl anlaşılmaya çalışıldığını aşağıdaki alıntı üzerinden açık ve seçik bir şekilde görebiliriz:

“*Varlık*” felsefe tarihi içinde *Bir, Logos, İdea, Ousia, Töz, Cogito, Algılama, Monad, Nesne, Ben, Ruh, İstenç ve Güç* vs. gibi çeşitli anlamlarda yorumlandı. Fakat tüm bu anlamlar “*Varlık*”ın mutlak ve öncel ontolojik anlamını veremez. Çünkü Sokrates sonrası düşünürler “*Varlık*”ın gerçek anlamını, metafiziksel kavramlarla açıklayıp onun asıl anlamını unutturdular. (Çüçen 2006: 8)

2. DESCARTES’İN ÖZNE PROJESİ VE ÖZNE METAFİZİĞİ

Heidegger’e göre Platon ve Aristoteles ile başlayan metafizik gelenek, Descartes felsefesi ile zirveye ulaşmıştır. Sokrates öncesi dönemde hakikati açığa çıkartmak için mücadele veren filozof, hakikat için mücadele veren bir konumda iken modern dönemde özellikle Descartes felsefesi ile birlikte her şeyi konumlandıran, her şeyin merkezine kendisini koyan bir duruma dönüşmüştür. Descartes’te varolanın ve var olan tüm bilginin potansiyel tek ve zorunlu alımlayıcısı öznedir. Kartezyen gelenek özneyi her şeyin alımlayıcısı olarak öne sürerek, özneyi nesnenin karşısına konumlandırmayı başarmıştır. Böylece özne “nesneleştiren yani hakikat adına tanımlayan, belirleyen, bir konuma yerleşmiştir” (Aşkın&Durgun 2011: 43). Öznenin nesneleştirme eğiliminin en temel nedeni modern öznenin doğayı anlama ve tahakküm altına alma arzusu ile yanıp tutuşmasından ileri gelmektedir:

Descartes’le başlayan modern özne temelli felsefelerin amacı, doğaya egemen olarak onda mevcut olan yasaları bilmektir. Doğaya egemen olma ve onun yasalarını bilme isteği öznenin kendini apaçık bilmesi üzerine temellendi. Özne, *varlığın* kesinliğini ve apaçıklığını kendisi üzerine düşünen *varlık* olmasında buldu. Böylece her şey öznenin düşüncesinin içerikleriyle kesinleşti. (Çüçen 2003: 175)

Özne ve nesne arasında yapmış olduğu keskin ayırım ile bu özne-nesne ilişkisine farklı bir perspektif getiren Descartes düalizmi, Heidegger'in özne ve nesne ikiciliği bağlamında önemli bir itiraza sebebiyet vermektedir. Bu itirazın başında modern öznenin varolan ile ilişkisi gelmektedir:

Özne metafiziği *Varlık*'ın açığa çıkmasına katılma olarak nitelendirilebilecek Grek *varlık* deneyiminin, modern çağ ile birlikte yerini *Varlık*'ın açığa çıkmasına hâkim olma eğilimine bırakmıştır. Heidegger'in özne metafiziği olarak nitelendirdiği bu dönüşüm sonucunda özne, var olanların tümünün temeli ve modeli olarak *varlık*-var olan ve hakikat arasındaki ilişkiyi temellendirmede bir referans noktası haline gelmiştir. (Aşkın 2010: 5)

Heidegger, modern dönemde şeyin nesneye, Hypokaimenon'un (ὕποκειμενον) ise özneye dönüşerek *varlığın* üstünün iyice kapandığını ileri sürmektedir. Hypokaimenon'un (ὕποκειμενον) Descartes felsefesi ile özneye dönüştüğüne dikkat çeken Heidegger, böylece gerçekliğin önde duran şey olmasından öte, öne koyulan şey olarak anlaşılmaya başlandığını ileri sürmektedir. Böylece Heidegger, Descartes'in dünyayı öznenin emrine sunmasına sebebiyet verdiğini iddia etmektedir. Kartezyen gelenek ile birlikte özne nesne ayırımı en nihayetinde şu boyuta dönüşmüştür: "Modern bilim adamı, şeylerin kendilerinde oldukları şekilde mevcut- olmalarına izin vermez. O, şeyleri yakalar, nesneleştirir ve kendi karşısına koyup (gegenstandlich machen) onları kurar (konstruieren). Ve bunu da şeylerin tasarımını kendisine özel bir şekil vermekle yapar" (Heidegger 1998: 19). Böylece modern dönemde nesne, öznenin edimi altında ezilip bükülen bir forma dönüşerek, modern özne nesnenin karşısında ölçüt olarak durmanın insan olmanın bir gerekliliği olduğunu düşünür.

3. MODERN TEKNOLOJİ VE ÖZNE MERKEZLİ METAFİZİK

Heidegger, Platon ile başlayan metafizik düşünce ve bu metafizik düşünce sonunda unutilan *varlığın* modern dönemde Kartezyen felsefe ile ayrı bir noktaya ulaştığına dikkat çekmektedir. Diğer bir ifade ile teknolojinin hüküm sürdüğü modern dönemde *varlık* adeta teknolojinin altında kalarak *varlığın* unutulmuşluğuna farklı bir boyut kazandırmıştır. Peki, modern dönemde teknoloji, *varlığı* nasıl tahakküm altına almış ve bunu takiben *varlık* nasıl unutulmuştur? Burada özne, epistemolojik olarak her şeyin ölçütü kabul edilmekte ve *varlığı* kendi merkezinden yönetme hakkaniyetine sahip olduğu düşünülmektedir fakat modern dönemde insan özne merkezli metafizik düşüncenin içinde olduğu için o farkında olmasa da aynı zamanda tehdit ve tuzağın içindedir de. Bu tuzak için Heidegger'in *Tekniğe İlişkin Soruşturma* isimli çalışmasının girişinde, kitabı Türkçeye tercüme eden Doğan Özlem şu ifadelerle yer vermektedir: "Modern insan, felsefesinde biliminde ve etkinliğinin her yönünde, soyutlayıcı, hesaplayıcı ve her şeyi tahakkümü altına alıcı çılgın tavrıyla, bizzat bu tavrın kendisinin kurduğu bir tuzak içerisinde" (Özlem 1998: 14). Heidegger'in bas bas bağırdığı bu tuzak *varlığın* unutulması ve metafizik düşüncenin kendisinden başka bir şey değildir.

Modern dönemde özne metafiziğinin ayan beyan ortada olmasıyla teknolojik metafizik düşünce oldukça önemli bir boyut kazanmıştır. Heidegger, modern dönemdeki metafizik düşünme biçiminin, modern düşünme biçimi olarak “teknik düşünme” olduğunu ileri sürmektedir. Heidegger, “teknik düşünme” düşüncesini *Hümanizm Üzerine Mektuplar*’da şu ifadelerle açıklamaktadır:

Düşünmenin teknik yorumlanması sırasında düşünmenin ait olduğu şey olan *Varlık*’tan vazgeçilir. Düşünme, kendine uymayan bir ölçü ile yargılanmaktadır. Bu yargılama, bir balığın doğasını ve kudretini, onun kuru bir kara parçasında ne kadar yaşayabileceğini ölçmekle saptamaya çalışmak gibidir. Düşünme zaten uzun, pek uzun zamandır bu kupkurlukta oturup durmaktadır. (Heidegger 2013: 7)

4. MODERN TEKNOLOJİ VE “DÜNYEVİ RESİM” İLİŞKİSİ

Heidegger’in 1950’de yazmış olduğu “Dünya Resim Çağı” çalışmasında, Descartes ile başlayan modern çağın dünyayı bir resme indirgediğini ileri sürmektedir. Dünyanın resme indirgenmesi, insanın var olanlar arasında salt özneye dönüşmesi sonucu olduğuna dikkat çekmektedir. Heidegger, “Dünya Resimleri Çağı” çalışmasında tek tek hem dünya hem de resim sözcüklerinin ne anlama geldiklerini belirlemeye çalışmaktadır. Ona göre aslında resim dediğimizde bir şeyin kopyası düşünülmektedir. Dünya resmi dediğinde ise bütün var olanların toplamı düşünülmektedir. Resim bir taklit olmaktan çok önde duran var olan olarak önde duruşu imlemektedir (Heidegger 2001: 77). O, bir şeyin kopyası olmaktan ziyade dünyanın bir model ve numune olarak görülmesine atıfta bulunur: “Dünya resmi, dünyanın bir resmi değildir, dünyayı resim olarak kavramaktadır” (Heidegger 2001: 79). Peki, dünyanın bir resim olarak belli bir kalıba ve belli bir modele indirgenmesi ile insanın salt özneye dönüşmesi nasıl bir ilişki içindedir? Heidegger’e göre, “Dünyanın resme dönüşmesi insanın varolanın ortasında özneye [subiectum] dönüşme süreciyle birdir, bu sürecin ta kendisidir” (Heidegger 2001: 80). Heidegger’in bu düşüncesini yorumlayan Barbara Bolt dünyanın resim olarak görülmeye başlanmasını Descartes felsefesinin bir sonucu olduğunu ileri sürmekte ve şu ifadelerle yer vermektedir:

Descartes’in bilgiyi matematize etmesi, dünyayı bir şablona indirgemeyi mümkün kılan koşulları hazırlamıştır. Burada söz konusu olan mevcut olan bir şeyin tekrarlanması anlamında tasvir değil, gerçek anlamıyla dünyanın yeni baştan tasavvur edilmesidir. Heidegger’e göre, söz konusu olan varolanın tasarlanmasıdır (AWP: 144). Dünya resmi çağı, dünyanın görsel bir resim yapmak, yani taklit ile değil, dünyanın bir modelinin üretilmesi, yani çerçevelenmesi ile ilgilenir. Dünya resmi çağı dünyanın veriye indirgenmesidir. (Bolt 2012: 68)

Heidegger, *Dünya Resim Çağı* adlı çalışmasında yeni çağ ile alakalı şu tespitlerde bulunmaktadır: “Yeni çağın özü bakımından kesin sınırlayıcı olan iki süreç, dünyanın resme, insanın özneye (subjektum) dönüşmesidir” (Heidegger 2001: 81). Heidegger’in ileri sürmüş olduğu şey, dünyanın resme insanın ise o resme bakan aktif bilinçli *varlığa* dönüşmesi ve dünyanın pasif bir şey olmasıdır.

Bu bağlamı ile ona göre; “Yeniçağın temel olgusu dünyanın resim olarak ele geçirilmesidir. Artık dünya resmi (Bild), göz önüne getirici insan üretiminin yapılmış imgesi (Gebild) anlamına gelir” (Heidegger 2001: 82).

Heidegger’e göre *varlığın* nesneleşmesi, metafiziğin saplantılı ruh halinden ileri gelmektedir. Ona göre metafizik, her şeyi anlaşılır kılma çabası içine girdiği için, *varlık* daha anlaşılır olana yani nesneye indirgenmiştir. *Varlığın* gizemini ve üstünü açma hâkimiyetini elinde bulunduran insan, onları nesneleştirerek, bilimin ölçülebilir öğeleri hâline getirmiştir (Çüçen 2003: 180).

Tekniğe ilişkin soruşturma yaparken Heidegger, öznenin mutlaklaştırılması ve insanın her şeyi nesneleştirme eğiliminde olmasını konu edinmektedir. Öznenin *varlığı* denetim altına alma içgüdüğü Heidegger tarafından ciddi bir sorunsal olarak kabul edilmiştir ve modern teknolojiyi *varlık* bağlamında eleştiriye tabi tutmaktadır. Zira ona göre modern dönemde insan, yüzünü *varlıktan* ziyade varolana dönerek varolanın boyunduruğu altına girmiş ve insan felsefi olarak aciz duruma düşmüştür. Bu aciziyetin en büyük nedenini ise Heidegger, *varlığın* teknolojik çerçevelemenin altına girmesinde görmektedir. Modern teknolojinin özü olarak *çerçeveleme*, varolanlara karşı belli bir aciziyeti ifade ettiği gibi, çerçevelemeyle birlikte artık dünya belli bir resim olarak ele alınmaya başlanmıştır.

Heidegger’e göre modern teknolojinin özünde *çerçeveleme* olarak tanımladığı düşünce vardır. *Çerçeveleme*, ortaya çıkarmayı, var olanların kendini belirli tarzlarda açığa çıkarmayı ifade etmektedir. Fakat burada dikkat edilmesi gereken şey; modern teknolojinin *çerçeveleme* olarak var olanları açığa çıkartma imkânı taşımasına karşın, var olanların sadece *belirli* bir tarzda ortaya çıkarttığı ve var olanların diğer bütün varoluş imkânlarının önünün *çerçevelemeden* dolayı tıkanması söz konusudur. Diğer bir ifade ile “varolanların kendini açığa çıkarmaları modern teknolojiye sınırlandırılmıştır/çerçevelemiştir” (Gündüz 2005: 105).

SONUÇ

Heidegger, Sokrates sonrası özellikle Platon ve Aristoteles’in düşünceleri ile birlikte felsefe tarihinde metafizik geleneğin başladığını ileri sürmektedir. O, felsefe ve metafizik arasında bir belirleme yaparak, bu ikisi arasındaki sınırları da çekmektedir. Heidegger’e göre felsefenin asıl meselesi *varlık* iken, metafizik *varlığa* hep fizik ötesi olarak yaklaşmaktadır. Platon düşüncesinde idea kavramı ile felsefe metafizik mahiyete bürünmüş, ortaçağda Tanrı fikri ile perçinlenmiş ve modern dönemde ise özne merkezli düşüncenin zirveye ulaşması ile aslında metafizik düşünce zirveye ulaşmıştır. Bundan dolayı *Varlığın* kendisi ontolojik olmaktan çok metafizik düşüncenin etkisi ile anlaşılmaya çalışıldığı için sözde felsefe tarihi Heidegger için metafizik felsefenin ya da Onto-Teolojinin tarihidir.

Descartes felsefesinin özne-nesne arasında yapmış olduğu ayırım ile birlikte modern özne nesneyi karşısına almayı başarmış ve nesne, özne karşısında özne için var olan şeyler yığına dönüşmüştür. Modern döneme gelindiğinde teknoloji çağı ile birlikte modern özne teknik ve bilimsel bilginin vermiş olduğu *özgüven* ile birlikte dünyayı belli bir resme indirgemiş ve dünya modern özne tarafından çerçevelemiştir.

Descartes düşüncesinde düşünen ben ile *varlıktan* varolana yani nesneyi muhatap almanın en radikalı yaşanırken, teknoloji çağında metafiziğin teknoloji ile vücut bulması ile birlikte metafizik adeta dünyevileşmiştir. Buradaki dünyevileşme süreci modern dönemin özne merkezli metafizik düşüncenin bir sonucu olarak kendisini dışı vurmaktadır.

KAYNAKÇA

- Aşkın, Zehragül. “Heidegger ve Adorno’da Postmodernci Yapıbozum: Teknik Tahakküm”, *ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar*, s.3 (2) (Temmuz 2010): 1-21.
- Aşkın, Zehragül, Serpil Durgun. “Heidegger ve Adorno’nun Perspektifinden Teknik Kavramının Değerlendirilmesi”, *Kaygı*, s.17 (2011): 41-55.
- Bolt, Barbara. *Yeni Bir Bakışla Heidegger*, çev. Murat Özbek. İstanbul: Kolektif Kitap, 2012.
- Çüçen, A. Kadir. “Heidegger ve Felsefe”, *FLSF (Felsefe ve Sosyal Bilimler Dergisi)*, s.1 (2006 Bahar): 7-24.
- . *Heidegger’de Varlık ve Zaman*. Bursa: Asa Kitabevi, 2003.
- Gündüz, Olgun. “Bilim, Teknoloji ve Sanat Üzerine Martin Heidegger Düşüncesinde Bir Yolculuk”, *Kaygı*, s.4 (2005 Bahar): 104-110.
- Heidegger, Martin. *Hümanizm Üzerine Notlar*, çev. Yusuf Örnek. Ankara: Türkiye Felsefe Kurumu, 2013.
- . *Varlık ve Zaman*, çev. Kaan H. Ökten. İstanbul: Agora Kitaplığı, 2011.
- . *Tekniğe İlişkin Soruşturma*, çev. Doğan Özlem. İstanbul: Paradigma Yayınları, 1998.
- . *Nietzsche’nin Tanrı Öldü Sözü ve Dünya Resimleri Çağı*, çev. Levent Özşar. Bursa: Asa Kitabevi, 2001.
- . *Metafizik Nedir?*, çev. Mazhar Şevket İpşiroğlu, Suut Kemal Yetkin. İstanbul: Kaknüs Yayınları, 2003.
- Levinas, Emmanuel. “Martin Heidegger ve Ontoloji”, *Cogito*. s.64 (2010): 19-49.
- Williams, J. “Heidegger’in Din Felsefesi”, çev. M. Türkeri ve Murat Yıldız, *Tabula-Rasa*. s.2(6) (2002): 187-224.